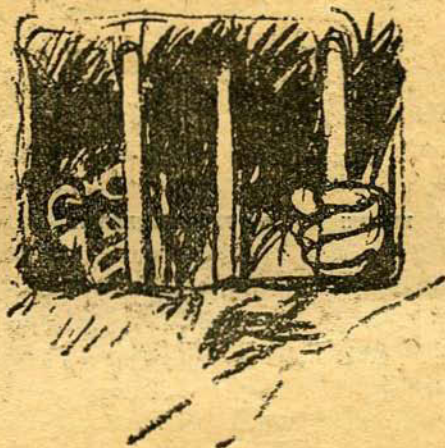

3 43.81(471)

LÄHETÄJÄ: V.V.H.Y
⇒ HELSINKI ⇒
SIRKUSK .5 ,H .9

HUUTO SYVYYDESTÄ

*Pollittisten
vankien, heidän omaistensa ja
punaorpojen puolesta*

31326.

OTUUN
ÄSÄYVYS
Helsinki

OY. TYÖN KIRJAPAINO

JULKAISIJA

TYÖVAENJÄRJESTÖJEN TIEDONANTAJA

AUG. NIEMISTÖ

1290610810

20008555 varasto
323.2(480) K HUUTO
Huuto syvyydestä : poliittisten vankien, h

323.2(480) K

HUUTO SYVYYDESTÄ

Me työväen kalliin asian puolesta taistelleet, sen hyväksi toimineet ja tämän toimintamme ja taistelumme vuoksi kahleisiin taotut, sorretut, orjuutetut, kiusatut ja joka päivä häväistyt ja pilkatut työläiset ja talonpojat, me käännyimme teidän puoleenne, työläisoverit, teidän puoleenne, työtätekevät talonpojat, kaikkien lömminsydämisten ihmisten puoleen. Teille kaikille valitamme me hätäämme, kerromme tuskiamme, teiltä odotamme me apua ja pelastusta, hoivaa ja pikaista vapahdusta. Te olette ainoa turvamme sortoa ja vääryyttä vastaan.

Olemme vangitut. Kätemme ovat sidotut. Pienimmätkin toimemme riippuvat toisten, käskijäimme, mielivallasta. Ainoakaan heiki ei ole omamme. Alituisesti seuraavat pistävät silmät pienimpiäkin toimiamme. Tylyt, raat komennukset soivat aina korvissamme. Olemme alituisen henkisen piinan ja kidutuksen alaisina.

Asuntomme ovat kurjat. Tiedetäänhän ne vankila-asumukset. Kylmät, kosteat, vetoiset sellit on meille "kodiksi" annettu. Ikkunoissa on ristikot. Ja rautasalpojen lukitsemisovissa "pirunsilmä", tühystysreikä, josta meitä lepohetkinä mekin vaanitaan.

Ruokamme! Päivästä toiseen jatkuvasti samanlaista. Huonoja silakoita, eläinten herneitä, heinäsuolalla höyrytettyjä keittoja, mädänneitä perunoita. Eikä mitään vaihtelua.

Henkinen ravinto! Meillä ei ole keskusteluvapautta. Meillä ei ole oikeutta kirjallisesti merkitä muistiin ajatuksiamme.

Meillä ei ole oikeutta lukea mitä kirjoja haluaisimme. Mutta meidän on pakko vastataksanomatta kuunnella vankilan "kasvattajien" latelemia tylsiä ja ummehtuneita, usein meitä syvästi loukkaavia "viisauksia". Meitä yritetään henkisesti tylsistyttää.

Mutta me emme antaudu sovinnolla! Me emme anna tuhota itseämme henkisesti sen enempää kuin ruumiillisestikaan. Me taistelemme vastaan niin kauan kun voimme, kun jaksamme. Sillä me tiedämme, että vastustajamme ei mistään niin ilostuisi kuin havainnosta, että me olemme murtuneet, olemme taittuneet, olemme taipuneet ruoskaa suutelemaan. Sitä iloa emme halua vihollisillemme suoda. Siksi ponnistelemme me viimeiseen asti. Me koelamme pysyä pystyssä.

Mutta se on mahdollista vain teidän avullanne, toverit, vain teidän apunne ja tukenne voi meidät pelastaa. Teidän on siis meitä autettava. Ettehän halua olla mukana täydentämässä porvariston kostontyötä, ettehen halua myötävaikuttaa meidän nujertamiseemme. Tiedättehän, että me vangitut kuulumme yhteen teidän kanssanne, työläiset ja talonpojat. Olemme osa teistä, liha teidän lihastanne, veri teidän verestänne. Me kuulumme yhteen.

Tukekaa siis meitä! Hankkikaa meille avustusta! Auttakaa neitä pysymään ruumiillisesti kunnossa, h a n k k i k a a meille ruokaa! Älkää salliko henkemme kuivettua, h a n k k i k a a meille kirjallisuutta! Älkää antako meidän unohdettuina masentua, kirjoittakaa meille! Älkää antako surun rakkaista omaisistamme meitä musertaa, a v u s t a k a a o m a i s i a m m e, vaimojamme, lapsiamme, kuolleiden taistelutovereittemme pieniä orpoja ja turvattomia vanhempia! Muistakaa, että me olemme taistelleet kaikkien työtätekevien vapautuksen puolesta ja että me tämän taistelun kautta olemme joutuneet avuttomiksi ja kykenemättömiksi mistamme huolehtimaan. Ja ennen kaikkea, toverit, jatkakaa sitä työtä, mikä meiltä on kesken jäänyt. Suurin lohdutus...

emme olisi sittenkin tietää, että vaikka olemmekin poissa rintamalta, niin taistelu työväenluokan vapautuksen ja koko ihmiskunnan onnen puolesta jatkuu entistä suuremmalla tarmolla.

Se on meidän, vangittujen, halu ja toivo. Se on meidän huutomme syvyydestä. Vastatkaa tähän huutoon!

SUOMEN VALTIOLLISET VANGIT JA HEIDÄN AVUSTAMISENSA.

Vankilakysymys Suomessa.

Suomen työväenluokalle on vankilakysymys ollut polttava jo monta vuotta. V:n 1918 verisaunan jälkeen se syntyi ja siitä asti on se ollut päiväjärjestyksessä. Kaikki merkit viittaavat siihen, ettei se vielä pitkään aikaan tulekaan poistetuksi. Suomenkaan porvaristo ei voi horjuvaa valtaansa pönkittää muuten kuin jatkuvien vainotoimenpiteiden avulla. Kun ei myöskään työväenluokka voi taistelustaan luopua, tulevat porvariston vankilat saamaan aina uusia asukkaita, yhä uusia uhreja, uusia naisia ja miehiä telkien taakse siihen asti jolloin työväenluokka joukkovoimallaan pystyy avaamaan vankiloiden portit ja päästämään niiden kiusatut asukkaat vapauteen. Vankilakysymys tulee siis edelleenkin pysymään päivänsyöjänä.

Eikä ainoastaan vankilakysymys altaammassa mielessä. Siihen — kysymykseen vankilassa olevien työläistaistelijoiden avustamisesta ja toiminnasta heidän vapauttamisekseen — siihen liittyy vielä sangen läheisesti kysymys vankilassa olevien omaisten, heidän turvattomien vanhempiensa puolisoittensa ja lapsiensa tukemisesta ja avustamisesta. Oikeastaan kuuluu tähän samaan avustustyöhön vielä punaorpojenkin, kaatuneiden taistelijain lasten hvväksi työskente-

Valkoinen kuolema.

teminen. Esim. Saksassa onkin "punainen työväen apu" yhdistänyt itseensä nämä kaikki toiminnanhaarat. Meillä Suomessa on vankilakysymys jo pitkän aikaa ollut keskeisin ja niinpä voidaankin vankilakysymyksellä laajemmassa mielessä ymmärtää näitä kaikkia avustustoiminnan eri haaroja.

V:n 1918 kauhut.

V. 1918 oli vankien asema hirvittävä. Kymmeniä tuhansia työläisiä oli sullottu yhteen ahtaisiin kasarmeihin, vankileireihin. Ruokaa ei annettu juuri nimeksikään, päivittäin sattuihin kymmenittäin nälkäkuolemantapauksia. Likaisuus oli sanoin kuvaamaton, viikkokausia, kuukausimääriä saivat vangit olla pesemättöminä — eihän kaikilla vankileireillä ollut edes juomavettä riittävästi. Vesipullosta maksettiin 100:kin markkaa. Syöpäläiset peittivät vankeja paksuina kerroksina, laajat hiekkakentät, joilla vangit päivisin oleskelivat, aivan kuhisivat syöpäläisiä. Vaatteita ei voinut vaihtaa moniin kuukausiin. Valtio ei minkäänlaisia vaatteita hankkinut.

Kapitalistit ja heidän sanomalehtensä päästävät riemu-uhvauksien, kun työväenliikkeen toimihenkilöitä raahataan kuritushuoneeseen.

omissa vaatteissaan piti jokaisen olla. Vieläpä makuuvaatteetkin oli itse hankittava — senjälkeen kun nimittäin nälän, tautien ja kenttä- sekä valtiorikosoikeuksien harventamalle joukolle saatiin hankituksi jonkinlaiset ”sängyt”. Aikaisemmin ei makuuvaatteilla olisi mitään tehnyt — ei kivilattia lakanasta paljon paremmaksi tullut.

Vuoden 1918 lopulla, sittenkun vankiluku oli paljon harvennut — nousten silti vielä useihin tuhansiin — olisi luullut olojen huomattavasti parantuvan. Niin ei kuitenkaan käynyt. Omia vaatteita oli pidettävä edelleen — tai sitten annettiin joitakin venäläiseltä sotaväeltä tai kuolleilta jääneitä lumpuja vankien ruumiin verhoksi. Ruoka tosin parani — selluloosaa ja pellavansiemeniä sekä akanoita ei enää syötetty niin paljon kuin aikaisemmin — mutta sitä sai kovin niukasti. Omaisilta saatavien ruokapakettienkin lukua ja suuruutta ruvettiin säännöstelemään. Myöskään ei enää ollut sitä va-

pautta, jonka eräät pienemmät vankiryhmät aikaisemmin epä-säännöllissä vankileirioloissa olivat onnistuneet silloin tällöin itselleen hankkimaan, että nimittäin voivat — salaa tai puollittaisella luvalla — käydä vankileirin ulkopuolelta hakemassa lisäruokaa. Nyt tuli paljon ankarampi komento. Aikaisemman summittaisen piinan tilalle tuli järjestelmällinen. Ja se tuntui monin verroin raskaammalta. Tunsu selvästi rintansa päällä kapitalismin rautakoron tukahduttavan painon.

Piina muuttaa muotojaan.

Siihen suuntaan on kehitys edelleen jatkunut. Ruoka on parantunut, vaatetus on parantunut, asunto-olotkin ovat paremmat kuin v. 1918 (kun ne nyt vieläkin ovat kurjat, voi aavistaa, millainen helvetti oli suomalainen vankileiri vuonna 1918), mutta kaikesta tästä huolimatta on vangin asema sitenkin pahempi kuin v:n 1918 pahimman nälkääjän mentyä ohi. Vankilakomento on tehty järjestelmällisemmäksi, se on suunnitelmanmukaista, se on koneisto, joka järkähtymättä kulkee kulkuaan ja jonka edessä yksinäinen vanki tuntee avuttomuutensa, tuntee tukahtuvansa, tuntee hyökkäystensä kilpistyvän voimattomina takaisin kivimuurista... Kidutus on enemmän henkistä kuin ruumiillista — ja se juuri on kauheata...

Sitä eivät voisikaan kestää muut kuin lujat miehet ja naiset. Tarvitaan tarmoa ja selkärankaa, jotta tästä kaikesta huolimatta jaksaisi pitää päänsä pystyssä ja ryhtinsä suorana ja rohkeisi kirkkain, uhmaavin katsein silmätä vastustajaansa silmästä silmään. Tarvitaan uskoa, intoa ja luottamusta asiaan, jonka puolesta on uhrautunut, jos aikoo päivästä päivään, viikosta viikkoon, vuodesta vuoteen sortumatta kestää ikuisesti samaa puristusta, samaa piinaa, samaa hämaata yksitoikkoisuutta. Mutta onneksi ovat Suomen vankiloissa olevat valtiolliset vangit suurimmalta osalta miehiä ja nai-

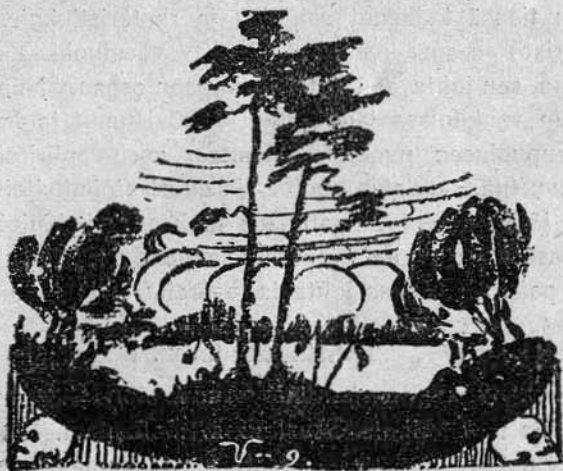

sia, jotka täyttävät nuo ehdot, joilla on noita ominaisuuksia ja jotka siis myöskin kestävät.

Keitä ovat Suomen valtiolliset vangit?

Eivät he tosin ole mitään romaanisankareita. Enimmäkseen ovat he "vain" työläisiä, tehtaantyömiehiä ja työläisnaisia, tai sitten talonpoikaista juurta, töllin poikia ja tyttöriä, pikkutalojen isäntiä ja maaseudun palkkatyöväestöä. Suomen valtiolliset vangit ovat läpileikkaus Suomen työväenluokasta.

Mutta vain ulkonaiseen asemaansa nähden. Sillä itse asiassa ovat he paljon enemmän kuin läpileikkaus työväenluokasta. He kuuluvat työväenluokan etujoukkoon, ovat sen aktiivisimpia, toimintakykyisimpiä taistelijoita. He ovat työväenluokan parhaita poikia ja tyttöriä. Sentähdenhän heidät on vangittukin. Sentähdenhän heidät on linnaan raastettukin. Juuri toimintansa tähden työväen luokkataisteluarmeijan eturivistössä on heidät vankilaan teljetty. Heidät on

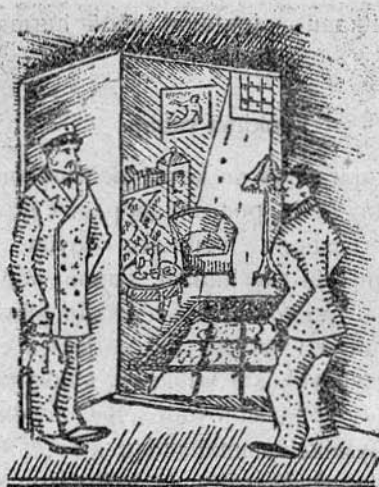

*Armottoman kavaa on poliittisten vankien elämä kuritushuoneen
muurien sisällä.*

huomattu porvaristolle kaikkein vaarallisimmiksi ja siksi on heidän tiensä kulkenut salpojen ja rautaristikkojen taakse. Porvaristo on aina koettanut iskeä työväenluokkaa arimpaan kohtaan, sen johtavaan ja toimivimpaan osaan. Niinpä onkin Suomen vankiloissa jälkeen v:n 1920 istunut ja istuu neljä työväenpuolueen puolue toimikuntaa, useita piiritoimikuntia ja kymmeniä, satojakin puolue- ja nuorisotoimitsijoita, puhujia ja järjestäjiä. Ammatillisen liikkeen toimitsijoitakin on vankilassa ollut useita. Muutkin vangitut ovat suurelta osalta olleet paikkakuntiansa johtavia tovereita.

Heidän tuomionsa.

Tarkoin on porvaristo siis osannut saaliinsa valita. Ja annettuja tuomioita ei voi syyttää liian lieviksi. Puhumatta-
kaan v:n 1918 miesten elinkautisista ja kuolemantuomioista,

Vieras, joka tarkastelee vankilaa: — Mitä varten tämä yksi selli on sisustettu tällaiseksi loistohuoneeksi?

Vahtimestari: — Se on tarkoitettu porvarillisille valtiorikollisille.

Vieras: — Mitä varten se sitten on tyhjä?

Vahtimestari: — Samasta syystä.

joita valtiorikosoikeudet niin auliisti jakelivat, ovat myöhemmin tuomitut saaneet raskaita rangaistuksia. 15, 12 ja 9 vuotta eivät ole niinkään harvinaisia. Yhdestä ainoasta puheesta on saattanut aiheutua yli 7:n vuoden kuritushuonerangaistus. 4:n vuoden tuomio puheesta ei tuomioiden ankaruuteen tottuneesta tunnu enää kummastuttavalta. Enemmän sittenkin ihmetyttää tuomio, jolla vielä v. 1925 marraskuussa muuan sotilas tuomittiin vuodeksi kuritushuoneeseen, koska hän oli antanut yhden kappaleen jotakin ”kiellettyä” lentolehtistä toverilleen. Mutta niin lyhyet kuin yhden vuoden tuomiot kuuluvat sittenkin harvinaisuuksiin. Harvoin ”valtiorikoksista” niin vähällä pääsee.

Sellaisia ovat siis ”rikolliset”, sellaiset heidän rangaistuksensa. Katsokaamme, millaisissa oloissa he vitkalleen —

ah, niin kovin vitkaan— joutuvat näitä harmaita vuosiaan lyhentämään.

Vankilan ruoka.

Vankilan ruokajärjestys on kovin yksitoikkoinen. Leipää, silakkaa, perunoita, velliä, puuroa, soppaa. Väliin ruis-, väliin kaurapuuroa, hernesoppa vaihtelee myös perunasopaa kanssa. Margariniakin saa hiukan, samoin kuorittua (hyvin kuorittua!) maitoa. Viikossa on seitsemän päivää, vuodessa kokonaista 365, mutta vankilan ruokajärjestys ei muutu. Samanlaisena se pysyy viikosta viikkoon, kuukaudet ja vuodet umpeensa. Ei säily siinä monivuotisella miehellä ruokahalu.

Eipä säily lyhytaikaisemmallakaan aina. Sillä herkkuja eivät nuo ruoat ole. Lukemattomia kertoja ovat vangit saaneet korkeisiin virastoihin valittaa ravinnon kehnoudesta. Suorastaan mädäntyneitäkin aineksia on heille syötetty. Joskus ovat valitukset auttaneet — useimmiten ei. Ja jos valitus olisikin "antanut aihetta", niin vähän ajan kuluttua ovat asiat olleet taas entisellään. "Ei vankila ole mikään täysihoitola", sanovat hyvinsyötetyt herrasmiehet eduskunnassakin, kun vankien asia joskus on joutunut siellä käsiteltäväksi.

Ruokapakettien lähettäminen ei siis ole mikään kohteliaisuuden ilmaus, pelkkä myötätunnon osoitus: se on tälläkin hetkellä välttämättömyyden vaatima toimenpide. Vangin terveys ja hyvinvointi riippuu useassa tapauksessa ulkoapäin saadusta avustuksesta.

Asunto-olot.

Suomen vankiloissa vallitsevasta tilanahaudesta on useasti ollut tietoja porvarillisissa sanomalehdissäkin, viralliselta taholta annettuja. Se on siis yleisesti tunnettu tosiasia. Ahdasta vankilassa on. Lisäksi ovat nämä ahtaat asunot useasti kylmiä, kosteita ja vetoisia. Ei niitä lämmitetä

Kapitalismi tuottaa surmaa ja kärsimystä ihmiskunnalle.

tarpeeksi. "Säästäväisyys" vaatii mittaamaan lämmitykseen määrätty puut useasti kappalekaupalla. Ja monet sellit ovat niin hataria, että vaikka ne illalla ovat pätsejä, tuntuu aamulla kuin makaisi alastomana paljaan taivaan alla tulipalopakka- sessa. Yksinkertaisen viltin lisäksi täytyy vängin silloin vetää peitteekseen takkinsa, housunsa, liivinsä, ja nukkua villa- vaatteissa, sukat jalassa. Ellei kylmä pakota keskellä yötä lämpimikseen hyppimään.

Kun tämän tietää, ymmärtää hyvin, miksi

reumatismi on erikoinen vankilatauti.

Harvat pääsevät linnasta ilman tätä uskollista seuralaista. Ja vankilassa saavat monet kitua sen kourissa vuoteenomana.

Siisteys selleissä ei myöskään ole hyvä. Luteita on paljon. Sellin puhdistusta varten viikottain varattu aika on niin lyhyt, että siinä ei kunnolla ehdi puhdistusta toimittaa. Jos perinpohjaisemmin yrittää sellinsä siivota, niin silloin rangaistaan "laiskottelusta". Puhtausvaatimuksistaankin on vängin tingittävä. Hänhän on vain vanki!

Pakkotyökidutus.

Mutta olivatpa olot millaiset tahansa, työtä pitää vängin silti tehdä. Ei häntä laiskana ruokita. Suomen valtiolliset vangit kärsivät rangaistuksensa pakkotyölaitoksilla. Se on näiden laitosten virallinen nimi. Eikä se ole pelkkä nimi. Kaikin keinoin koetetaan siitä tehdä mahdollisimman vakava totuus. Alituiset komennukset, hoputukset, uhkaukset ja rangaistukset ovat ne keinot, joilla työ todella koetetaan saada tuntumaankin pakkotyöltä. "Piiskarahoilla" koetetaan jotkut pieniä etuisuuksia vastaan saada tekemään työtä usein yli voimiensakin. Nämä tällaiset poikkeusavutukset asetetaan sitten normiksi, jonka mukaan toistenkin pitäisi tuloksia saada. Se on luonnollisesti mahdotonta, mutta silti seu-

Kalkissa maissa — myöskin Suomessa — ovat naisetkin saaneet osansa työväenluokan marttyyriksimyksistä. Hämecnlinnan kuritushuoneella on nytkin suuri joukko työläisnaisia, jotka poliittisista syistä on tuomittu moniksi vuosiksi kuritushuoneeseen.

raa vähemmän kykeneville karkeitä haukkumisia ja rangaistuksiakin. Ja kun valtiolliset vangit eivät luonnollisestikaan puolustautumatta alistu tuollaiseen hirvittävään hiostus- ja näännyttämisjärjestelmään, saavat "esimiehet" tästä hiljaisesta, äänettömästä, mutta yksimielisestä taistelusta aiheen etsiä syntipukkeja, "neuvostomiehiä". Epäilyksen alaisia rangaistaan empimättä. Jos he tekevät vähän työtä, on se huoi esimerkki toisille, jos he tekevät paljon, on se vieläkin vaimeampi tuntomerkki: epäiltyhän tällöin ilmeisesti "panssroi" itsensä. Ja niin on rangaistus valmis.

Kapitalismin voitto.

Tapaturmat ja kurjat työhuoneet.

Työhuoneet eivät täytä kohtuullisiakaan vaatimuksia. Jo se, että käymälä on sisällä työhuoneessa — samoin kuin sellissäkin — tekee huoneen ilman sietämättömäksi. Tähän tulevat lisäksi monet työstä syntyvät pölyt, kaasut ja höyryt. Mitään kunnollisia ilmanvaihtolaitteita ei ole katsottu tarpeelliseksi työhuoneisiin asettaa. Ja vankihan ei vapaan työmiehen tavoin voi koskaan vaatia, hänen on vain nöyrästi pyydettävä korjauksia oloihinsa. Mutta korjaukset maksavat ja kun vankiloita Suomessa — virallisten ilmoitusten mukaan — koetetaan saada itsekannattaviksi, vaatii "säästäväisyys" välttämään kaikkia "tarpeettomia" menoja. Niin jäävät korjaukset tekemättä.

*Vuodesta vuoteen odottavat työläisäidit ja lapset vankilasta palaavaksi
rakkaimpaan, jotka saavat kärsiä työväenluokan asian tähden.*

Ylenmääräisen hoputuksen ja rangaistuksilla uhkailujen — joista vangit tietävät, että niillä myöskin tarkoitetaan totta — ansiota ovat myöskin useimmat niistä tapaturmista, joita työssä, varsinkin työkoneissa, tuon tuostakin sattuu. Vanki, jota ei edes ole tapaturmavakuutettu siitä huolimatta, että hänet pakolla pannaan vaarallisiin töihin ja koneisiin, osaisi kyllä olla varovainen, mutta alituisesti valvonnan ja hauk- kumasanatulvan alaisena ollen täytyy hänen koettaa kiirehtiä ja niin tulee tapaturmia. Silpoutuu sormia ja käsiä, saattaapa mennä — on mennyt — henkikin. Ja kuten sanottu, eivät

vanki tai hänen omaisensa saa tällöin mitään korvausta. Vangin jäseniä ja henkiä ei noteerata missään pörssissä.

Kaiken työnsä tekee vanki luonnollisesti ilmaiseksi. Jos hän voi ansaita yli ruoka- ja vaatetuskustannustensa, saa hän hiukan "säätörahaa". Aikaisemmin oli korkein mahdollinen määrä 24 mk. kuukaudessa, nyttemmin voi "piiskarahoja" saada vähän enemmän.

luonnetta tyyneä ja säälimätön.

Vankia ei kohdella ihmisenä. Hän on vain numero se ja se. Kun vartijakunta on koottu erikoisesti punikkivihollisuutta silmälläpitäen, ymmärtää vankien kohtelun laadun. Sääntöjen mukaan pitää vangin myös ehdottoman sokeasti totella vartijan mielivaltaisimpiakin käskyjä. "Teillä on oikeus myöhemmin valittaa, mutta nyt on teidän toteltava", on vartijan mahtipontinen vastaus kaikkiin vangin vastalauseisiin. Jopa vastaansanomistakin rangaistaan. Kun johdolle valittaa vartijan menettelystä, ei se useimmiten anna aiheita mihinkään toimenpiteisiin. Parhaassa tapauksessa pääsee huomautuksella, että "alistuminen kasvattaa luonnetta. Se opettaa itsehillintää. Se on vankilan tarkoituksin". Mutta usein johtaa valitus siihen, että valittaja saa marssia karhunkoppiin. Sillä "aiheettomista valituksista voidaan vankia rangaista", sanotaan vankilan ohjesäännössä. Ja vankilan johdon mielestä ovat kaikki valitukset tietysti aiheettomia.

Vartioiden tyyneä esiintyminen, alituinen komenteleminen, parjaaminen, pilkkanimien antaminen, uhkailu ja ilkkuminen ovatkin kenties kaikkein raskain kohta poliittisen vangin elämässä. Tätä vastaan on hän aivan voimaton. Häntä saadaan joka päivä piinata ja kiduttaa, rääkätä henkisesti ilman, että mistään olisi apua löydettävissä. Tähän tulevat lisäksi aiheettomat rangaistukset, joihin vartija voi saattaa kenen vangin tahansa. Hänen sanansa painaa. Vaikka kym-

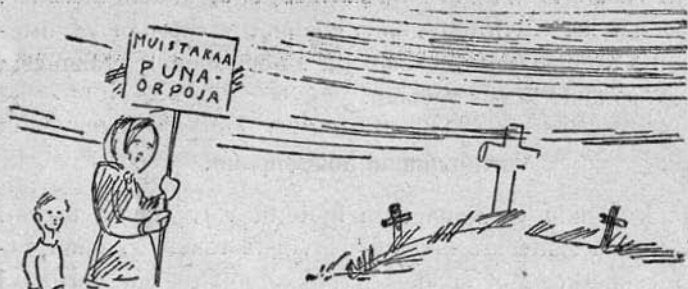
menen vankia todistaisi läntä vastaan, ei se mitään merkitse. "Kenenkäs me sitten luotamme, ellemme vartijoihin", selittelee johto vain myöntäessään, että aiheettomia rangaistuksia on kenties annettu ja annetaan.

Vartijakunnan kokoonpano.

Ja kuitenkin on tämä näin luotettu vartijakunta useasti siveellisessä suhteessa aivan ala-arvoista vakea. Tammisaarissa esimerkiksi ei sikäläisen pakkotyölaitoksen vartijoita lasketa edes porvarillisten edistysseurojen iltamiin, siksi huonon maineen ovat he saavuttaneet. Saman laitoksen johto on ollut pakotettu kieltämään vartijoilta aseenkannon piikkilanka-aitojen ulkopuolella. Mutta aidan sisäpuolella täytyy heidän olla aseissa. Kun vielä muistaa, että eräs saman laitoksen vartija on ollut syytteessä raskaana olevan morsiamensa murhasta, että Hämeenlinnan naisvankilasta kerrotaan sanomalehdissä erään miesvartijan rikollisista suhteista eräisiin naispuolisiin kriminaalivankeihin j.n.e., niin saa jonkunlaisen käsityksen niistä "gentlemanneista", joiden käsiin on uskottu valtiollisten vankien elämä ja kuolema.

Rangaistustavat.

Rangaistukset ovat keskiaikaisia. "Vettä ja leipää" on tavallisin. Pimeää koppia käytetään myöskin ahkerasti. Kova vuode kuuluu näiden rangaistusten "särpimiin". Ja varsinaista rangaistusta — jonka siis kuka vartija tahansa voi mielivaltaisesti toimittaa kelle vangille hyvänsä, kun vain virkavalansa nojalla vannoo vangin syylliseksi johonkin "rikokseen" — seuraa kirjoitus-, kirjeiden vastaanotto- ja omaisten tapaamisoikeuden menetys kolmen kuukauden ajaksi sekä samalla menettää vanki oikeutensa — joka muutenkin on sangen horjuvaa laatua — päästä $\frac{3}{4}$ tuomiostaan palveltuaan ehdonalaiseen vapauteen. Rangaistuksi tulemisesta on siis

sängen raskaat seuraukset — paitsi silloin, kun ilman varsinaista tuomiota pannaan mies eristettyyn selliin. Sitäkin tapahtuu useasti.

Tapaamis- ja kirjoitusoikeudet.

Vangin oikeus tavata ja olla yhteydessä omaistensa ja tuttaviensa kanssa on sangen rajoitettu. Kirjoittaa saa vanki yhden arkin kerran kuussa. Kerran kuussa saa hän niinikään ottaa vastaan kirjeitä. Sekä saapuvat että lähtevät kirjeet sensuroidaan sangen tarkkaan. Useasti ne kokonaankin pidätetään. Joku sana työväenliikkeestä riittää aiheeksi kirjeen pidättämiseen. Pidättämisestä ei vangille aina edes ilmoiteta. Kirjeen pidättäminen ja "vaarallisten" kohtien ylipyöhkiminen riippuu tietysti siitä, kuka kulloinkin sattuu sensuroimisen suorittamaan. Yleensä ovat papit ankarimpia. Taantumuksellisuus istuu jo papin veressä. Kirjeissä ei saa puhua politiikkaa, ei "epäsiveellisiä asioita" eikä arvostella vankilan komentoa. Jokseenkin venyvät määritelmät, jotka tekevät kaikenlaisen mielivallan mahdolliseksi.

Tavata saa vanki omaisiaan kerran kuussa. Tapaamis-aika on 20 minuuttia. Keskustelu tapahtuu vartijan tai vahtimestarin valvonnan alaisena eikä siinäkään saa kosketella "vaarallisia" asioita. Muita kuin läheisiä omaisia ei yleensä lasketa vankia tapaamaan.

Valitusoikeudet

Vankia kohdanneista vääryyksistä ja vankilaoiloissa valitsevista epäkohdista on vangilla "oikeus" valittaa ensin johtajille ja sitten oikeusministerille. Mutta kokemus on osoittanut, että valittaminen ei yleensä maksa vaivaa. "Ei anna aihetta", on seisova vastaus. Korkeintaan yksi sadasta valituksesta "antaa aihetta". Asia on nimittäin niin, että kaikista valituksista pyytää oikeusministeri lausunnon vankilan johtokunnalta ja vasta jos tämä lausunto ei häntä tyydytä, saattaa valitus "antaa aihetta". Mutta useimmiten se tyydyttää. Muistettava on myös, että "aiheettomasta valituksesta voidaan vankia rangaista". Vanki ei voi yleensä saada asiaansa edes puolueettomasti tutkituksi. Monta kertaa on oikeusministeriltä tällaista tutkimusta pyydetty, mutta tuioksetta.

Suurempi merkitys on sittenkin sanomalehdissä tehdyillä paljastuksilla. Niiden avulla saatiin äskettäin Tammisaaren pakkotyölaitokselta poistetuksi lääkäri, joka oli jättänyt työssä kuolettavasti loukkaantuneen miehen kuudeksi tunniksi ilman alkeellisintakaan hoitoa. Mutta sanomalehtienkin on luonnollisesti vaikea saada tietoonsa kaikkia vankilamuurien sisäpuolella tapahtuneita asioita. Vangithan ovat ulkomaailmasta eristetyt. Eivätkä sanomalehtipaljastuksetkaan aina auta.

Vankien opiskelumahdollisuudet.

Pojon on puhuttu vankilassa harjoitettavasta itseopiskelusta. Ja harjoitetaanhan sitä. Valtiolliset vangit ovat sellaista joukkoa, joka ei turhiin aikaansa kuluta. Se taistelee, kun se voi taistella ja se kokoaa voimia, varustautuu tulevien otteluiden varalle silloin, kun ei se välittömästi voi taisteilutoimintaan osaa ottaa. On siis selvää, että he vankilassakin opiskelevat.

"Leipää, äiti, anna leipää!"

Mutta siinäkin on omat vaikeutensa. Ei ole Suomen vankiloita varustettu sitä silmälläpitäen, että siellä vangit voisivat mahdollisimman voimaperäisesti opiskella ja itseään kasvattaa. Niitäkään vähäiä mahdollisuuksia, mitä vangeilla nyt opiskeluun on, ei porvaristo heille soisi. Vähän väliähän pitävät heidän lehtensä pahaa porua siitä, että valtiollisilla vangeilla on liian paljon tilaisuutta opiskeluun. Ja kuitenkin on vankilassa verrattain rajoitetut opiskelumahdollisuudet.

Ensinnäkin on aikaa vähän. Päivät täytyy olla ahkerasti työssä ja illalla klo 5 selliin tultua on vielä paljon puuhaa.

— Joko isä tulee?

Kolme tuntia päivässä korkeintaan saa vanki aikaa opiskeluun.

Ja sitäkään aikaa ei voi käyttää sillä tavalla kuin tahtoisi. Kirjallisuuden saanti ensinnäkin tuottaa vaikeuksia. Vankilan kirjastot on huolella valikoitu. Ei niihin lasketa mitään "vaarallista". Paljon pervarillisiakin teoksia on pannaluettelossa. Ja parhaat kirjat ovat aina lainassa. Mitään tiukkaa järjestelmää ei opiskelussa voi noudattaa, paitsi jos on varaa ostaa paljon omia kirjoja. Mutta kelläpä työläisellä ja talonpojalta paljoa rahaa olisi — varsinkin vankilassa ollessaan.

Muistiinpanojen teko ja itsenäinen kirjoittelu on myöskin ankarana sensuurin alaista. Monet muistiinpanovihkot vankilan opettajat repivät. Saapa "vaarallisista" kirjoitelmista rangaistuksiakin. Ohdakkeista on siis opin polku vankilasakin.

Mutta, kuten sanottu, silti siellä tietenkin opiskellaan. Vaikeuksista huolimatta haluavat valtiolliset vangit kehittää ja kasvattaa itseään. He haluavat tulla mahdollisimman kykeneviksi luokkataistelijoiksi. Ja rauaisella tarmolla voidaan niissäkin oloissa päästä huomattaviin saavutuksiin.

Vangitun mieliala.

Kaikesta vainosta, piinasta ja kärsimyksistä huolimatta on vankien mieliala sittenkin yleensä reipas ja luottavainen. Eihän heillä ole mitään omantunnontuskia, ei syntejä kaduttavana. Hehän tietävät taistelleensa suuren ja jalon asian puolesta. Siksi eivät heitä elämän koettelemukset muserra, tyynesti kestävät he raaimmankin pilkan ja häväistyksen. He tietävät kärsivänsä luokkansa puolesta ja ilo tuntea saavansa olla mukana maailmanhistorian suurimmassa kamppailussa, sen jaloimmassa taistelussa auttaa heitä kantamaan raskaan taakkansa. He iloitsevat, sillä he tietävät olleensa mukana valmistamassa työväenluokan tulevan voiton suurta riemupäivää.

Tietysti on sentään poikkeuksiakin. Kaikki eivät ole yhtä vahvoja, kaikki eivät jaksaa samalla tyyneydellä kestää, kun "kärsimyksen malja jo kukkuroillaan on". Monet kyllä sortuvatkin, tulevat alakuloisiksi, apeamielisiksi, synkiksi. Mieli-sairautapaukset eivät ole outoja poliittisten vankienkaan keskuudessa. Monivuotiset yhtämittaiset kärsimykset saattavat joskus murtaa vahvankin miehen. Sellainen tapaus sattui v. 1924 kesällä, jolloin eräs 7 vuotta vankilassa ollut vanki samoin vankina olevan veljensä kuolemasta tiedon saatuaan tappoi kaksi vartijaa ja lopuksi itsensä — kuten ilmoitettiin. Tällaiset tapaukset valaisevat salamavalon tavoin sitä synkkää kuilua, joka Suomen vankilaoja tarkastavan silmiin avautuu.

*Kylmät ja kovat ovat portin raudat, mutta vielä kylmempää ja kovempia
ovat vallassaolijoiden sydämet.*

Meidän tehtävämme.

Me vapaanaolevat voimme kuitenkin tehdä paljon tällaisen tapausten estämiseksi. Vangittujen toveriemme kestävyys ja mieliala riippuvat paljon meistä, me jokainen voimme siihen vaikuttaa. Hankkimalla ruoka-avustusta voimme säilyttää heidän ruumiillista kuntoisuuttaan — ja henkistäkin,

Rukoukset ovat turhia.

sillä pienenkin lähetyksen saaminen osoittaa yksinäiselle vangille, ettei häntä ole unohdettu, ettei häntä ole elävänä haudattu, että häntä muistetaan ja hänen kohtalostaan ollaan liikutettuja. Lämpimien vaatteiden lähettäminen suojelee häntä vangin ainaiselta viholliselta, reumatismilta ja muiltakin vaivoilta. Kirjojen lähettäminen edistää hänen henkisen virkeytensä säilymistä. Ja kirjoittaminen ja vankilassakäynnit kohottavat tavattomasti hänen henkistä kestävyyttään ja vastustuskykyään. Ainakin näillä kaikilla tavoilla voimme auttaa kiusattuja luokkaveljiämme ja -sisariamme.

vankien omaisia autettava.

Mutta me voimme tehdä sen vielä muullakin tavalla. Suru turvattomiksi jääneiden omaistensa kohtalosta painaa usein kaikkein raskaimmin vankilaan teljettyjä. Tämä suru on mei-

Luokkataistelun kautta on oikeus hankittava.

dän, vapaanaolevien, saatava poistetuksi. Meidän kaikkien on ruvettava turvattomien omaisiksi ja huoltajiksi. Meidän on pidettävä huolta siitä, etteivät he joudu näkemään nälkää ja puutetta, etteivät he sorru kurjuuteen sillä aikaa, kun perheen huoltaja kärsii porvariston vihan uhrina. Meidän on ruvettava vanhemmiksi vangittujen lapsille, huoltajiksi heidän perheilleen. Älköör suru omaisten kohtalosta painako vangitun mieltä ja saattako häntä epätoivoon, tehkäämme me yleisen ihmisrakkauden ja luokkavelvoituksen mukainen velvollisuutemme: hoivatkaamme avuttomia! Siten autamme vankilassa istuvia paremmin kestäämään kohtalonsa ja edistämme silläkin tavalla työväenluokan kallista asiaa.

Tällöin emme tietenkään saa unohtaa myöskään niitä orpoja ja turvattomia, jotka taistelussa kaatuneet toverimme ovat jälkeensä jättäneet. Heidän asiansa olkoon meille yhtä kallis kuin vankilassa olevien tovereittemmekin. Näistäkään

Tärkein tehtävämme on luokkataistelu.

*- Eteenpäin työtätekevät! Taisteluun! Kuritushuoneisiin suljettujen
toverittemme puolesta! Punaorpojen puolesta! Työväenliikkeen
oikeuden puolesta!*

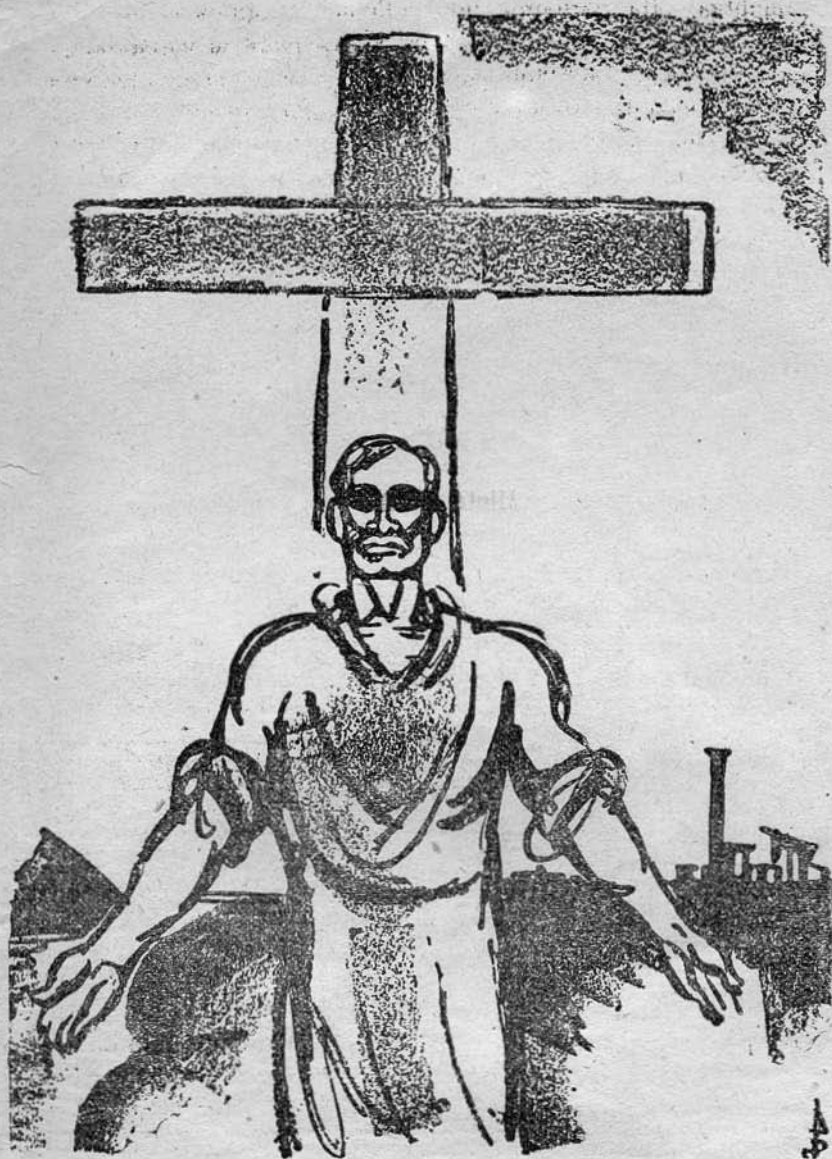
orvoista ei kukaan huolehdi, ellemme me, työtätekevät, sitä tee. Olkoon siis heidänkin kohtalonsa aina sydämellämme.

färkein tehtävämme: luokkataistelu.

Mutta näissä puuhissamme: avustusta kerätessämme, van-
kien huolto- ja avustusyhdistyksiä perustaessamme ja niiden
menestykseksi työskennellessämme — jotka kyllä kaikki ovat
tarpeellisia ja välttämättömiä — emme saa hetkeksikään

unohtaa, että parhaiten huolehdimme vangituista tovereis-
tamme sittenkin toimimalla koko työväenluokan vapauttami-
sen hyväksi. Sen toiminnan avulla lähennämme tovereit-
temme vapauttamisen päivää ja jo tälläkin hetkellä tuotamme
vangituille luokkataistelijoille suurimman ilon sillä, että
voimme lähettää heille tietoja innokkaasta ja tarmokkaasta
toiminnasta. He riemuitsevat kuullessaan, että työväenliike
edistyy. Työväen luokkataistelutoiminnan menestyminen on
heille sydämen asia, kaikkein tärkein.

Hinta 3 mk.

